

I Guds händer - Vad du bör veta före vandringen

Bidrag från Bengt Pleijel
2007-11-01
Senast uppdaterad 2007-11-12

Den historiska bakgrunden är bra att känna till före vandringen. Nebukadnessar II, det nybabolyniska rikets härskare, tågar in i Jerusalem omkring 605 f Kr. Han lägger beslag på de heliga kärlen i templet och depor-terar en del judar som hörde till de förnäma klasserna, bland dem fyra tonåringar; Daniel och hans tre vänner.

Den historiska bakgrunden

{biblink}Den historiska bakgrunden är bra att känna till före vandringen. Nebukadnessar II, det nybabolyniska rikets härskare, tågar in i Jerusalem omkring 605 f Kr. Han lägger beslag på de heliga kärlen i templet och depor-terar en del judar som hörde till de förnäma klasserna, bland dem fyra tonåringar; Daniel och hans tre vänner.

Fångenskapstiden – exilen – börjar 605 f Kr. 597 kommer ännu ett angrepp på Jerusalem då den största och bästa delen av befolkningen förs bort. Nästa deportation sker 586 då staden ödeläggs, templet bränns, murarna blir nedrivna och ännu fler människor förs bort i fångenskap. Ytterligare en deportation kommer 582.

Efter 70 år är befrielsens och återupprättelsens tid inne. År 539 håller perserkungen Kyros sitt intåg i Babel. Den persiska perioden börjar då och varar i drygt 200 år. Under sitt första re-geringsår proklamerar kung Kyros Israels frihet. Vi läser om det i 2 Krön 36:23. År 535 f Kr återvänder den första kontingenten. Under Kyros tredje regeringsår (536 f Kr) fick den gamle Daniel se i några syner vad som skulle hända med folket och världen i framtiden. I dessa syner får vi möta kungar och härskare från Babylon, från Medien och Persien. Grekiska kungar uppträder, bl.a Alexander den store. Vi får möta seleukiderna som hade sitt centrum i Syrien och ptoleméerna som härskade över Egypten. Vi får framför allt möta den grymme Antiokus IV Epifanes (175-164 f Kr). Daniels bok

Daniels bok består av två delar. I de första sex kapitlen berättas om Daniel som "han". Från kapitel 7 talas om Daniel som "jag". I den första delen berättas om det som "har skett". I andra delen talas om det som "skall ske". I första delen berättas om ynglingar som förs till Babel, om en brinnande ugn, en lejongrop, om orgier och fester och om drömmar som Daniel med Guds hjälp får ut-tyda. I andra delen berättas om drömmar och syner som Daniel själv får och som han grubblar mycket över.

Det som också kännetecknar Daniels bok är att den är skriven på två språk. Andra till sjunde kapitlen är skrivna på arameiska, ett språk som babylonerna förstod och som var ett slags världs-språk på denna tid. Kapitel 1:1-2:4 och kapitel 8 t.o.m. slutet är skrivna på hebreiska, det språk som bara judarna förstod.

Daniel var inte en profet i vanlig mening. Han var en stats-man, men han blev utrustad av Gud med profetisk gåva. Det ty-piska profetordet "Så säger Herren" möter vi inte i hans bok. Daniel var en man som blev utrustad av Gud för att förbereda Guds folk på vad som skulle ske. Det som såg så fullkomligt me-ningslöst ut, att Daniel och hans vänner skulle deporteras till Babel, använde Gud för att rusta sitt folk. Vi får i första delen av boken lära oss mycket om att våga stå för sin tro och mycket om att förtrösta på Herren i svåra situationer. Vi får lära oss se att vad som än händer är vi i Guds händer.

Daniels bok hör till den apokalyptiska litteraturen (apokalyps = uppenbarelse, avslöjande). Nya Testamentets apokalyptiska bok, Johannes uppenbarelse, hämtar många bilder och uttryck från Daniel. I andra delen får vi ställa oss bredvid Daniel och tillsammans med honom se in i det framtid-steleskop han fick. Daniel får den ena fram-tidsbilden efter den andra. Vi anar hur dessa bilder ofta är dubbelexponerade. Vi ser t.ex. den grymme Antiokus Epifanes, och vi får se hur han ger drag åt många andra av histori-ens tyranner. Vi ser diktatorer med vilddjurs-drag, ledare som Nero, Napoleon, Hitler, Stalin ... Vi anar bilden av världens siste folk-tyrann, Antikrist.

Men i allt det som skildras ser vi något mer. Vi ser vår himmel-ske Fader. Gång på gång griper han in. Han sätter stopp för det onda. Han ställer till rätta och han gör mäktiga verk genom sin arm och skingrar dem som har övermodiga planer. Han störtar härskare från deras troner. (Luk 1:51-52)

I allt detta kan Gud tala in i vårt eget liv. Det finns situationer där vi kan känna oss instängda i de omständigheter där vi är. Vi längtar efter befrielse och frihet. Efter att få slippa ut och hoppa som kalvar, som Malaki uttrycker det (Mal 4:2). Gud sätter en gräns för prövningen. Men innan vi slipper ut vill Herren göra något rikt av våra liv. Fångarna i Babel uppmanades att sköta sina plikter, arbeta och sträva och söka den stads bästa, dit Her-ren hade fört dem i fångenskap (Jer 29:4ff). Detta betyder att så länge den yttre situationen inte förändras för oss, får vi vara trogna mot Herren, söka hans ansikte och göra allt vad vi kan för de människor bland vilka vi bor. Och lära oss vad det inne-bär att vi är i Guds händer – vad som än händer. Mängder av tolkningsförsök

har drabbat Daniels bok. Daniel själv får tydligen grubbla mycket. Han undrar nog mycket över de framtidssyner han fick i andra delen av boken. Om de var svåra för honom är de nog svårare för oss. Här är bilder och händelser som verkar både skrämmande och främmande. De historiska skildringarna verkar också svåra att få grepp om. Uppfattningarna går isär bland fors-karna. Är hans framtidssyner skrivna i efterhand? De verkar ib-land vara alltför bra för att vara sanna. Man har också

frågat vem som skrivit boken. Vem är jag, Daniel?

Daniel talar så om sig själv på flera ställen i andra delen (se 7:2, 15, 8:1, 9:2, 12:5). Man kan ge tre olika svar på den frågan. 1. Enligt både den judiska och den kyrkliga traditionen syftar det på den Daniel som det berättas om. Gud kallar Daniel. Han fostrar honom. Han låter honom få den ena erfarenheten efter den andra av att han är i Guds händer vad som än händer. Gud låter honom se in i sitt framtids teleskop. Daniel är den som för-medlar innehållet i Daniels bok enligt den judiska och kyrkliga traditionen. 2. Boken är skriven under den syriske kungen Antiokus Epifanes regeringstid (175-163 f Kr) av någon som berättar om allt detta i Daniels namn. Detta påstående kom först från den nyplatoniske filosofen Porfyrios, som levde på 200-talet e Kr. Många forskare håller med honom. Någon har då skrivit boken till tröst och uppmuntran för judarna i deras trångmål under mackabeertiden. Om denna svåra tid kan man läsa i 1 och 2 Mackabéerböckerna. Detta förklarar varför Daniels profetior blivit så detaljrika. De stämmer precis in på det som hände. Profetiorna har, menar man, skrivits sedan de hänt. De är forn-tidshistoria skriven som profetia.

3. Innehållet i Daniels bok härrör från Daniel själv. Han berättar om händelserna i första delen och om synerna i andra. Men "redaktör" har, kanske långt senare, tagit hand om detta och sett till att boken kom ut i det skick som vi nu har den. Det är mycket som talar för att denna tes är hållbar.

Men vi välsignar forskarna som grubblar åt oss över detta! Strömmen av eller strömmen på

Man kan studera en lampa med strömmen urkopplad. Man kan undra över hur man fått dit trådarna och vad texten på lampan betyder. Det kan vara en intressant forskningsuppgift. På samma sätt kan man fingranska bibeltexter och bibelord. Vad är det som påverkat Daniels bok? Man kan hitta ord och uttryck från andra folk och traditioner. Man kan hitta det som tycks vara "historiska fel". Årtalen tycks ibland inte stämma. Att forska i detta är mycket intressant. Vi får inte förakta den möda som forskare lägger ned på detta. Men, det är ju klart, de måste koppla ur strömmen för att kunna undersöka lampan.

I denna bok skall vi försöka läsa Daniels bok med strömmen påkopplad. När den elektriska strömmen kommer in i lampan ser vi inte längre på lampans rundning och trådnarnas rörelse. Vi ser det som lampan lyser på.

Den elektriska kraften ges av den helige Ande. Framför allt skall ni tänka på att man aldrig kan tyda en profetia i Skriften på egen hand. Ingen profetia har förmedlats genom mänsklig vilja, utan drivna av helig Ande har människor talat ord från Gud. (2 Pet 1:20-21)

Med andra ord: Gud har något på hjärtat då han givit oss Daniel och Daniels bok. En sky av vittnen

Daniel och hans vänner hör till den sky av vittnen (Heb 12:1) som möter oss så fort vi öppnar Bibeln. Där finns en rik erfarenhet av detta att vi är i Guds händer, vad som än händer. Alla profetior i skriften står där för att undervisa oss, så att vi genom vår uthållighet och den tröst skriften ger oss kan bevara vårt hopp. (Rom 15:4) I Daniels bok får vi bl.a. träffa människor som stod mitt i striden med den hedniska världsmakten. I Mackabéerböckerna, som skildrar den tid som Daniel profeterade om, får vi träffa dem som fick uthållighet och tröst av boken. Vi läser här om Mattathias, som när han såg slutet närma sig höll detta gripande avskedstal till sina söner:

När Mattathias närmade sig slutet, sade han till sina söner:

'Nu råder övermod och våld; det är en tid av omstörtningar och rasande vrede. Mina barn, kämpa nu med iver för lagen och ge era liv för våra fäders förbund. Minns de storverk som fäderna utförde i sin tid, och vinn också ni stor ära och evig berömmelse å

Abraham visade sig ju trogen när han blev prövad, och därför räknades han som rättfärdig.

Josef lydde budordet, när han var i svårigheter, och han blev herre över Egypten.

Vår fader Pinhas vann med sin brinnande iver det löftet att hans prästämbete skulle bestå för alltid.

Josua fullgjorde vad som befalldes och blev domare över Israel. Kaleb fick genom sitt vittnesbörd inför menigheten en andel av landet.

David vann genom sin fromhet tronen över ett evigt välde.

Elia brann av helig iver för lagen och togs därför upp till himlen.

Hananja, Asarja och Mishael räddades genom sin tro ur lågorna. Daniel undkom tack vare sin renhet lejonets gap.

Så kan ni se släktled efter släktled att den som bygger sitt hopp till Honom aldrig skall sakna kraft ..."

(1 Mack 1:49-61)

Med hjälp av alla dessa vittnen skall vi nu försöka lyssna in det som var hemligheten med deras tro. Den kan sammanfattas i det som är denna boks titel: I Guds händer - vad som än händer

Se denna tes som en överlåtelsebön. Gud säger till sitt folk då och till sitt folk idag: Hela dagen har jag räckt ut mina händer. (Jes 65:2) Han säger också: Se, på mina händer har jag upp-tecknat dig. (Jes 49:16). Han väntar på att du säger med Jesus: "Fader, dina händer lämnar jag min ande, jag lämnar mig själv, allt mitt eget, mina nära och kära."

I detta ligger trösten, tryggheten, glädjen:

Allt ju vilar i min Faders händer skulle jag som barn väl ängslas då? (Sv Ps 249:1)

{/biblink}